

Business Intelligent Services

BIS

Asistență
pentru afaceri
de succes

Analiza pieței bancare din Moldova în anul 2008

Chișinău, Martie 2009

CUPRINS

În loc de introducere.....	3
Caracteristica pieții bancare în anul 2008.....	4
TOP-urile băncilor comerciale în anul 2008.....	13
1. TOP Bănci - Dinamica de creștere a activelor.....	13
2. TOP Bănci - Dinamica de creștere a depozitelor.....	15
3. TOP Bănci - Dinamica de creștere a portofoliului de credite.....	17
4. TOP Bănci - Dinamica de creștere a venitului net.....	19
5. TOP Bănci - Dinamica creditelor de consum acordate.....	21
6. TOP Bănci - Valoarea creditelor imobiliare / ipotecare acordate.....	23
7. TOP Bănci - Dinamica de extindere a rețelei.....	26
8. TOP Bănci - Numărul de bancomate instalate.....	27
9. TOP-urile băncilor - Indicatori de eficiență.....	29
9.1. TOP Bănci - Rentabilitatea activelor.....	29
9.2. TOP Bănci - Rentabilitatea veniturilor.....	30
9.3. TOP Bănci - Viteza de rotație a activelor.....	31

ÎN LOC DE INTRODUCERE

Caracteristica cea mai pregnantă a anului financiar 2008 pe plan internațional este agravarea consecințelor unei expuneri exagerate a piețelor financiare pe piața produselor *subprime*¹. Un aspect al precipitării financiare din 2008 este dezechilibrul etic al ingineriei financiare practicate în birourile din marile centre financiare ale lumii.

Comparat deseori cu dificultățile financiare din anii 1929-1933, anul 2008 a adus cu sine și primele tentative de resuscitare sistemică. Acestea, în general, s-au aflat la latitudinea guvernelor și a băncilor centrale. Criza, s-a dovedit extrem de contagioasă pentru statele cu piețe financiare dezvoltate, interconectate la marile rețele financiare mondiale. În același timp, aceasta s-a dovedit mai puțin severă pentru statele în care este practică o doză suficientă de autarhie financiară și care au o expunere limitată la piața financiară internațională².

Prin acțiuni concertate sau pe cont propriu, autoritățile financiare centrale au recurs la acțiuni de relaxare a condițiilor de creditare, demarând un maraton al reducerii dobânzilor de refinanțare pe piețele bancare naționale (FED: de la 5,75% în iulie 2008 la 0,25% în decembrie 2008; Banca Angliei: de la 5% în ianuarie 2008 la 2,0% în decembrie 2008). Prin acțiuni de naționalizare, aprobare de ajutoare guvernamentale, pompări de capital, autoritățile au încercat stabilizarea sistemului financiar și aducerea pe linia solvabilității a marilor debitori, precum industriile auto, etc. Pe alocuri, aceste măsuri au fost insuficiente, guverne precum cel al Ucrainei sau Islandei recurgând la împrumuturile de la marii arbitri financiari internaționali precum FMI, rolul cărora a început să fie deseori contestat și încă suscită controverse.

Una din lecțiile supreme ale anului financiar 2008 este volatilitatea prognozelor financiare și economice. Conjunctura internațională a iscat întrebări retorice cu privire la valabilitatea liberalismului economic și impactul intervenționismului în condiții de criză.

1 termen popularizat folosit în principal pentru a descrie situația în care instituțiile financiare acordă credite debitorilor caracterizați printr-o marjă pronunțată de expunere la riscul incapacității de rambursare, precum cei cu o istorie creditară cu delincvențe creditare sau cu experiență limitată în calitate de debitor etc.

2 http://www.thebanker.com/news/fullstory.php/aid/6374/risers_and_fallers.html

CARACTERISTICA PIEȚII BANCARE ÎN ANUL 2008

Pe fonul turbulențelor internaționale, sistemul financiar național și cel bancar în particular, au păstrat aparența unei stabilități funcționale, sub rezerva unor intervenții active și repetate ale Bancii Naționale (BNM) prin pîrgiile sale specifice (rata de bază, norma rezervelor obligatorii, operațiunile pe piața deschisă etc).

Politica promovată de BNM în anul 2008 a avut ca scop fundamental **asigurarea și menținerea stabilității prețurilor**.

Deflația a fost susținută de eforturile BNM îndreptate în sensul sterilizărilor masive (compensarea emisiei de lei făcută pe piața valutară prin procurarea valutei naționale de pe alte piețe financiare), fenomen amplificat de reducerea creditului intern cu 50,1% (a cererilor de plăți față de Guvern și față de băncile comerciale) ceea ce a provocat micșorarea activelor nete ale Băncii Naționale cu 8%.

Un factor care nu poate fi neglijat este și moderarea tempoului de creștere a transferurilor angajaților de peste hotare, care în 2008 au depășit pragul psihologic de 1 mlrd. USD.

Tabelul 1. **Evoluția unor indicatori ai sistemelor bancar și economic naționale (BNM)**

Denumirea Indicatorului	2006	2006/2005	2007	2007/2006	2008	2008/2007
Baza monetară (mil. MDL)	6512.3	-7.0%	9537.2	46.4%	11633.6	22.0%
Bani în circulație (mil. MDL)	5145.8	12.5%	6664.9	29.5%	7578.8	13.7%
Rezerve bancare (mil. MDL)	1366.1	-43.8%	2872.2	110.2%	4051.3	41.1%
Rata inflației (%)	14.10%	+4,1p.p.	12.30%	-1,8p.p.	7.30%	-5p.p.
Rata medie anuală ponderată a operațiunilor de sterilizare (%)	9.62%	+6,26p.p.	14.40%	+4,78p.p.	17.00%	+2,6p.p.
Transferuri efectuate de muncitori (mil. USD)	602.82	53.8%	842.26	39.7%	1009.65	19.9%

Sursa: BNM și calculele autorilor

Acțiunile Consiliului de administrație al BNM au avut la bază modificările principalelor sale pîrgihii: **rata de bază și norma rezervelor obligatorii**.

BNM a urmărit în perioada martie-aprilie majorarea **rata de refinanțare**, operînd două ajustări succesive: de la 16% la 17% (martie) și de la 17% la 18,5% (aprilie). Luna septembrie a adus cu sine revizuirea poziției Băncii Naționale vis-a-vis de politica de creștere a ratei de refinanțare, ajustările imputate ulterior ratei de bază aplicate la principalele operațiuni de politică monetară a BNM avînd menirea diminuării succesive a acesteia: la 17% în septembrie (-1,5 p.p.) și, ulterior, la 15,5% în noiembrie (-1,5p.p.) și la 14% (-1,5p.p.) în decembrie.

În același context, paralel cu ajustarea ratei de refinanțare, Consiliul de administrație al BNM a operat modificări la nivelul **rezervelor obligatorii** din mijloacele financiare atrase de băncile comerciale.

Astfel, în martie BNM a stabilit nivelul rezervelor obligatorii la 16% din baza calculată (+1p.p.). Ulterior, în aprilie, printr-o demarșă similară, Banca Națională a majorat norma rezervelor obligatorii cu încă 6 puncte procentuale pînă la nivelul de 22%. Similar evoluției ratei de refinanțare, norma rezervelor obligatorii a început a fi diminuată din septembrie pînă la nivelul de 20,5%, ulterior fiind micșorată pînă la nivelul de 19% (noiembrie) și pînă la 17,5% în decembrie.

Conform previziunilor BNM, micșorarea normei rezervelor obligatorii din noiembrie a fost estimată să ducă la restituirea de către BNM a lichidităților, ce apar în sistemului bancar, în mărime circa 232.0 mln MDL și 8,8 mln USD precum și 9,8 mln EUR. În decembrie, micșorarea normei rezervelor obligatorii cu 1.5 p.p. a fost menită să

determine majorarea resurselor de creditare ale sistemului bancar cu circa 229.0 mln MDL, 8.7 mln USD și 9.7 mln EUR.

În analiza care urmează vom încerca să prezentăm evoluția câtorva indicatori, care evidențiază principalele evoluții și tendințe pe piața bancară în anul 2008

- **Nivelul de intermediere financiară** a crescut neînsemnat de la 38% la 39% în perioada 2007-2008.

Spre comparație, în perioada menționată gradul de intermediere financiară a crescut în România de la 33% la cca. 35%.

Pentru Republica Moldova, situația poate fi interpretată ca existența unui potențial serios pentru noi intrări pe piața bancară națională și că sistemul bancar național este caracterizat printr-o poziționare de nișă, nu toate băncile fiind universale.

Tabelul 2. Rata de intermediere financiară

#	Rata de intermediere financiară			
	2008	2007	2006	2005
1 Euro Area	139.6%	134.7%	125.6%	118.5%
2 Estonia	95.1%	96.1%	84.6%	70.3%
3 Letonia	86.3%	89.1%	87.4%	68.2%
4 Bulgaria	75.0%	66.8%	47.1%	43.6%
5 Ungaria	64.2%	60.9%	58.1%	50.3%
6 Lituania	61.6%	60.3%	50.0%	40.9%
7 Cehia	47.5%	50.1%	42.4%	38.0%
8 Polonia	41.7%	41.8%	33.9%	30.2%
9 Moldova	39.0%	38.0%	30.0%	26.0%
10 România	35.6%	33.4%	28.2%	20.5%

Sursa: Calculele autorilor după datele Eurostat, BNM

Mărimea comparabilă a indicatorului respectiv cu alte țări din regiune și chiar mai înaltă decât cea înregistrată în România se explică mai degrabă prin valoarea relativ redusă al PIB-ului național. Efectul de la concluzia pozitivă făcută mai sus se "evaporă" îndată ce comparăm nivelul unui alt indicator, poate cel mai obiectiv — valoarea PIB pe cap de locuitor. Dacă Moldova înregistrează un nivel al acestuia de cca. 1 190 EUR per capita în 2008, atunci mărimea acestuia în cazul României pentru același an este de 5.3 ori mai mare — cca. 6 360 EUR per capita.

- **Activele din sistemul bancar național** s-au majorat în decursul anului 2008 cu cca. 23%, atingând 39 122 mln MDL. Creșterea din anul 2008 este inferioară celei atestate în 2007, când avansul anual înregistrat de activele din sistemul bancar a fost de cca. 40%.

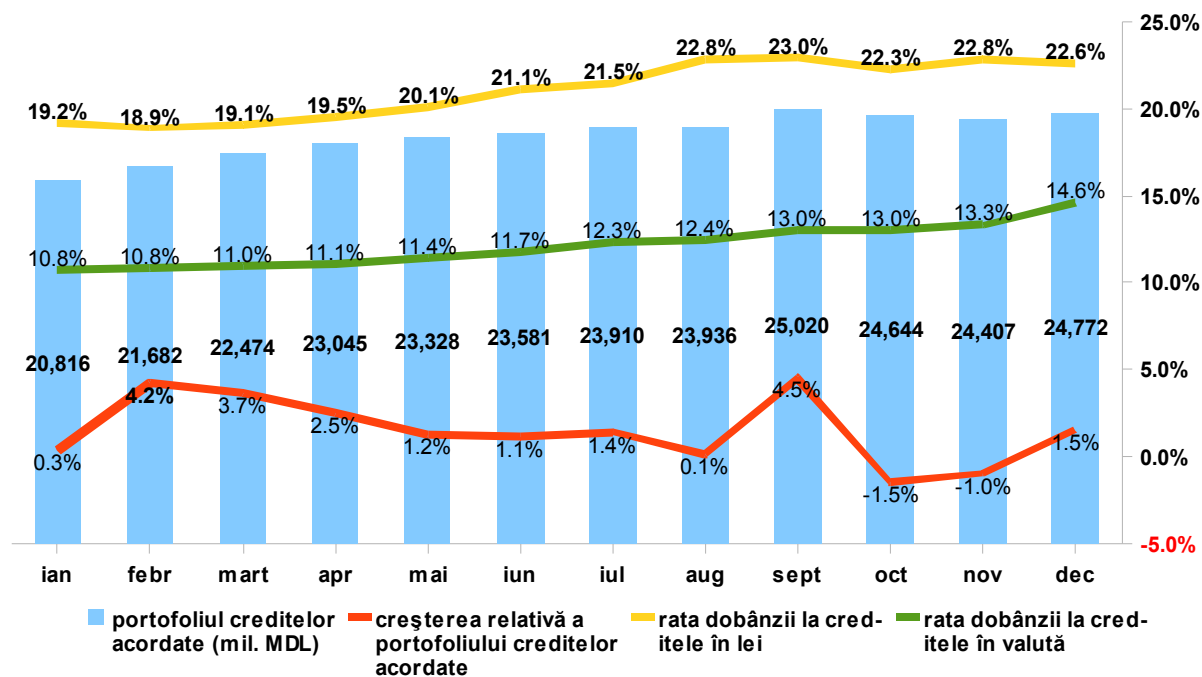
În confruntarea cu un cost mai ridicat al finanțării precum și reducerea posibilităților de atragere a mijloacelor de finanțare, piața bancară națională a fost martora unei temperări vizibile a **ratei de creștere a creditelor**: aprecierea nivelului de creștere a creditelor acordate în anul 2008 a fost de 19,4% (4 019 mil. MDL) față de 50,1% în 2007.

Figura 1 scoate în evidență trendul ascendent înregistrat de rata dobânzii la creditele în valută, care s-a majorat de la 10.8% în ianuarie la 14.6% în decembrie, totodată, ratele dobânzii la creditele în lei moldovenești, s-au majorat de la 19.2% până la 23.0% în septembrie, reducându-se nesemnificativ în luna decembrie până la 22.6%.

Cauzele de bază fiind creșterea ratei de refinanțare a BNM și a rezervelor minime obligatorii, reducerea finanțării acordate băncilor comerciale de către organizațiile internaționale și creșterea costului resurselor atrase, aprecierea leului față de euro și dolar american.

În septembrie când ratele la credite în lei și-au atins maximul din anul 2008, Banca Națională a început reducerea treptată a ratei de bază și a normei rezervelor obligatorii, pentru a elibera lichidități și a încuraja creditarea, acțiune întârziată pe fondalul creșterii proporțiilor crizei financiare internaționale. În anul 2009 Banca Națională ar trebui să continue politica de reducere a rezervelor minime obligatorii pentru a stimula în continuare creditarea.

Figura 1. Evoluția portofoliului de credite și a ratelor dobânzii, 2008

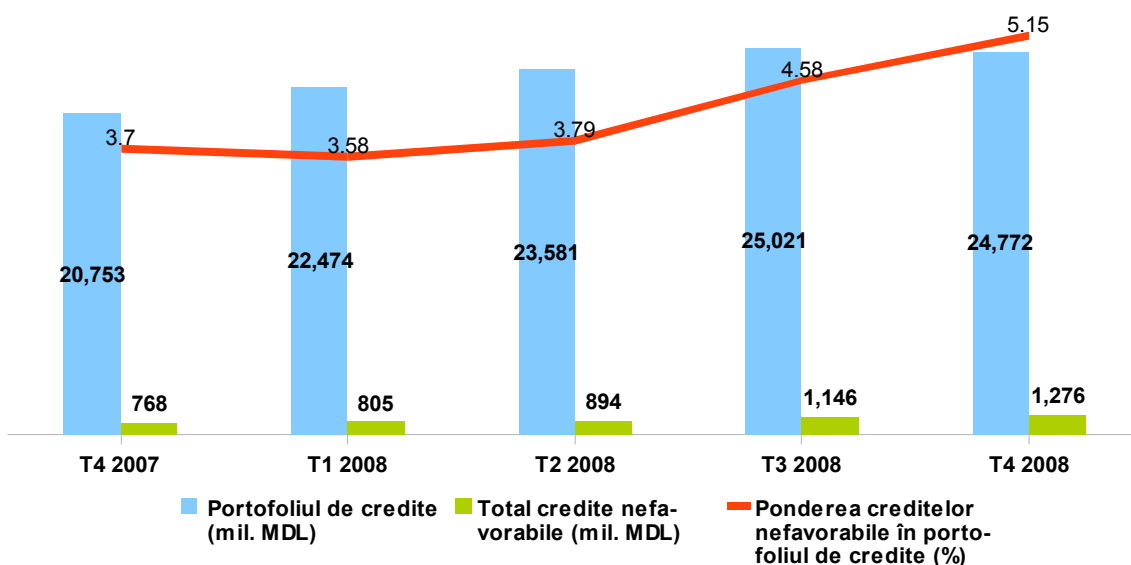

Sursa: Datele băncilor comerciale

- Un alt indicatori relevant, care caracterizează situația sistemului bancar autohton mai ales în condițiile crizei financiare internaționale este **evoluția creditelor nefavorabile**.

Creșterile de dobândă suprapuse peste prudența băncilor comerciale și reducerea finanțărilor primite de acestea au accelerat ascensiunea creditelor neperformante pe finalul anului trecut potrivit datelor băncii naționale, creditele nefavorabile s-au ridicat la 1.27 mld. MDL (5.1% din total credite), în creștere cu 69% față de 2007, cea mai mare parte a deteriorării portofoliilor de credite ale băncilor a survenit în a doua jumătate a lui 2008, când ponderea amintită a urcat cu aproape două puncte procentuale.

Figura 2. Evoluția creditelor nefavorabile în portofoliul de credite

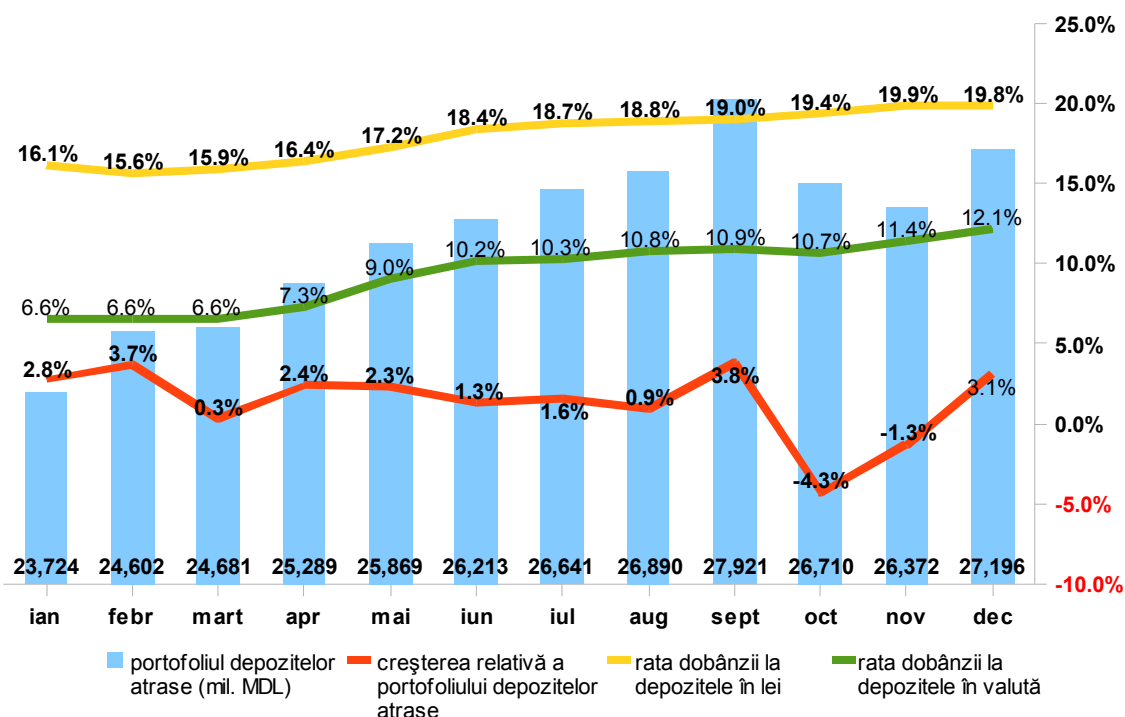

Sursa: Datele băncilor comerciale

- Într-o situație similară s-au pomenit și **depozitele bancare**, pentru care ritmul de creștere de 17,8% (4 109 mln MDL) în 2008 este de 2 ori mai mic decât cel înregistrat în 2007 de 34% (5 843 mil MDL).

Ratele dobânzii la depozitele atrase de băncile comerciale practic au repetat evoluția ratelor dobânzilor la credite, băncile fiind tot mai interesate în resursele de pe piața internă au venit cu oferte tentante atât pentru persoane fizice cât și pentru cele juridice.

Figura 3. Evoluția portofoliului depozitelor atrase și a ratelor dobânzii, 2008

Sursa: Datele băncilor comerciale

Decelerarea tempoului de creștere a depozitelor se datorează în primul rând reducerii ritmului de creștere a depozitelor persoanelor fizice de la 52,7% (4 864 mln MDL) în 2007 la 21,2% (2 990 mil. MDL) în 2008, pe fondul unei relative conservări a ritmului de creștere a depozitelor atrase de la persoane juridice: 12,2% (976 mln MDL) în 2007 și 12,5% (1 119 mln MDL) în 2008.

- **Raportul dintre totalul creditelor acordate de băncile și cel al depozitelor atrase** a fost de 91.1% în 2008, potrivit datelor publicate de Banca Națională a Moldovei (BNM).

În comparație cu alte țări din Europa Centrală și de Est Republica Moldova se numără printre statele cu un nivel subunitar al raportului dintre credite și depozite. Cele mai solicitate sisteme bancare se regasesc în Rusia (cu un raport credite/depozite de 161%), Ucraina (150%), Slovenia (141%), Ungaria (132%) și România (122%).

Principalii vectori de impulsionare a creșterii creditelor în majoritatea țărilor au fost creditele ipotecare și de consum - o consecință a scaderii ratei somajului, a creșterii PIB-ului pe cap de locuitor și a cererii ulterioare tot mai mari pentru bunuri de larg consum și locuințe, fapt care ne demonstrează potențialul de creștere existent în sectorul bancar autohton.

Piața bancară națională în 2008 a fost inovativă prin prisma concurenței în consolidarea portofoliului de depozite, situația amintind uneori de un "razboi al dobânzilor" practicat de băncile comerciale.

Rata anuală medie ponderată la depozitele la termen a crescut pentru depozitele în lei cu cca. 3 p.p. (19,6% valoric) și cu apr. 3,6 p.p. (60,4% valoric) la depozitele în valută.

Bonificațiile care au ajuns la un maximum de 23-24% pentru depozitele în lei și de 13-14% pentru cele în euro /

dolari vor aduce câștiguri consistente deținătorilor de conturi.

Chiar dacă dobânzile la economii ar putea stagna în următorul an, băncile vor promova tot mai intens produsele de economisire pe fondul lipsei de lichidități de pe piețele externe.

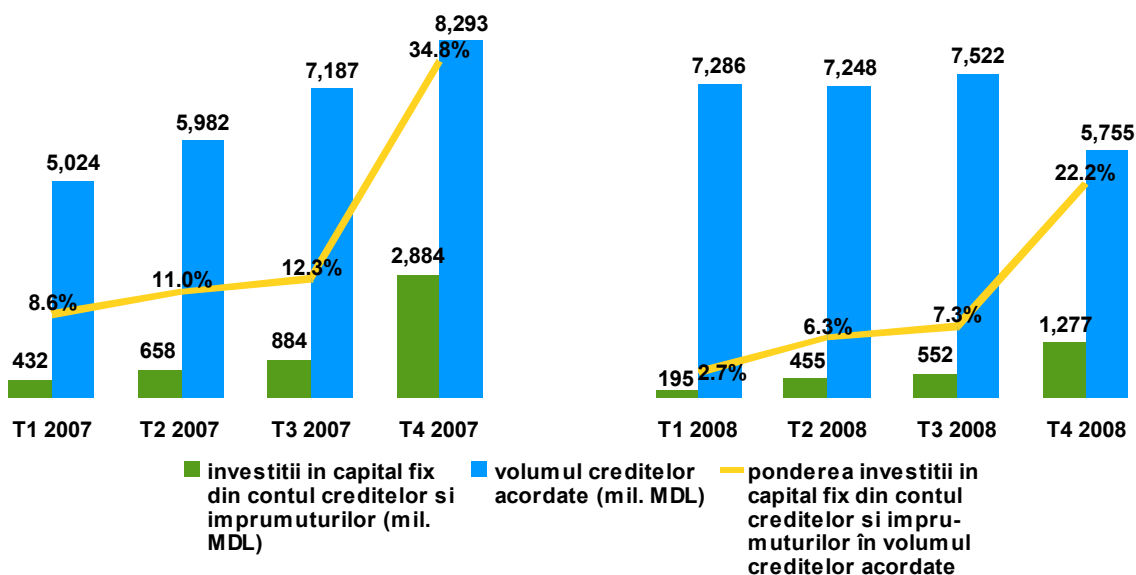
Promovarea produselor de economisire va fi tot mai intensă, în timp ce partea de creditare va intra în-tr-un con de umbră. Băncile încep să acționeze deja în promovarea produselor de economisire, chiar de o manieră mai agresivă decât în promovarea produselor de creditare.

În același context, băncile au mizat pe implementarea soluțiilor în vederea creșterii posibilităților de deservire bancară la distanță (Victoriabank, Eurocreditbank), obținerea certificării din partea sistemului internațional de plăți Visa International pentru deservirea cardurilor bancare cu microcip (Investprivatbank, Procreditbank).

- **Corelarea nivelului de credite acordate de băncile comerciale economiei naționale și a nivelului investițiilor în capital fix** la sfârșitul trimestrului 4 din 2008 denotă o oarecare ciclicitate în ceea ce privește evoluția în dinamică a indicatorului.

Se observă că investițiile în capital fix din contul creditelor și împrumuturilor au înregistrat tendință de reducere în comparație cu anul 2007 cauzele de bază fiind înăsprirea condițiilor de creditare propuse de băncile comerciale, precum și reducerea numărului de agenți economici capabili să contracteze un credit în condițiile actuale.

Figura 4. **Evoluția investițiilor în capital fix corelate cu volumul creditelor acordate**

Sursa: BNM, calculele autorilor

- **Anul 2008 a fost divers din punctul de vedere al intențiilor exprimate de unii jucători străini de a veni pe piața bancară națională**, dar și de planurile Guvernului de a privatiza unele din activele sale bancare. Evenimentul major a fost legat cu posibilitatea, actualmente incertă, de privatizare a Băncii de Economii (BEM), pentru care Guvernul RM anunțase un concurs de oferte și chiar selectase consultantul.

Odată concursul de privatizare anunțat, în cadrul celei de a doua etape în procesul privatizării BEM, la începutul lunii iulie, au fost deschise plicurile cu ofertele companiilor care au manifestat interes pentru participarea în concursul de selectare al consultantului Guvernului la privatizarea BEM. Din cei 4 candidați reținuți (BNP Paribas, divizia din Grecia a companiei HSBC, IAAG Consultoria & Corporate Finance în consorțiu cu Meinl Capital Advisors AG (partener local — Estimator-VM) și Galt & Taggart), în august, BNP Paribas Corporate & Investment Banking a fost selectat drept consultant al Guvernului.

La 30 septembrie 2008 compania respectivă a semnat contractul de consultanță cu Guvernul RM, în persona Agenției Proprietății Publice privind privatizarea cotei statului în BEM. Contractul a fost semnat pe un termen de 12 luni, iar BEM urma să fie scoasă la vânzare până pe 31 martie 2009 potrivit Memorandumului FMI. Expunerea BEM pentru privatizare a devenit însă un fapt incert în condițiile în care situația economică s-au deteriorat, iar Guvernul a declarat că nu mai identifică acesta ca fiind o prioritate.

Cîteva tentative de intrarea pe piața bancară națională, dintre care cel puțin una eșuată, a aparținut băncilor rusești cu capital majoritar sau integral de stat (OAO «Внешторгбанк» (VTB) și OAO «Российский Сельскохозяйственный Банк») și oamenilor de afaceri ruși.

Chiar în debutul anului, banca rusească **Внешторгбанк Vnestorgbank** (VTB, capital de stat - 77,5%) anunța planurile deschiderii unei reprezentanțe comerciale și a unei filiale în vederea finanțării și susținerii proiectelor energetice și investiționale realizate de către Gazprom, INTER RAO EES precum și alte companii rusești. În octombrie, banca a suspendat proiectul, invocînd o schimbare de priorități legate de dezvoltarea rețelei bancare în regiunile în care banca deja este prezentă, precum și în țările cu un potențial economic înalt, în special Kazahstan și Azerbaidjan.

Consiliului de observatori ai băncii OAO «Российский Сельскохозяйственный Банк» hotărîse în august 2008 deschiderea unei reprezentanțe în Republica Moldova, în cadrul planului său de lărgire regională (Tadjikistan, Mongolia, Belarus, Moldova). La 1 iulie 2008, banca deținea poziția a 4-a după valoarea activelor în sistemul bancar rusesc (17,4 mld. EUR), unicul fondator al băncii fiind statul rus, în persoana Agenției Federale de Gestione a Proprietății Publice.

După cum devenise cunoscut în august 2008, omul de afaceri rus, **Gherman Gorbunțov**, intenționa să cumpere integral sau o participare consistentă în banca moldovenească **"Universalbank"**, obținînd la acea vreme permisiunea de la Banca Națională de a procura până la 80% din acțiunile "Universalbank". Ulterior, în decembrie 2008 a devenit cunoscut că Gorbunțov, a procurat 52,99% (27 mii 723 acțiuni la pretul de 1660 MDL per acțiune) din acțiunile "Universalbank" contra 46 mln MDL (4,4 mln USD).

Încă din ianuarie 2008 devenise cunoscut faptul că **Banca Transilvania (BT)** va discuta în aprilie planul de dezvoltare corporativ pentru Republica Moldova, după care vor începe procedurile legate de deschiderea primei sucursale în Republică. În iunie, BT România a confirmat că va deschide o bancă subsidiară la Chișinău în 2009, din care urma să controleze 60% și care urma să fie înființată cu sprijinul instituțiilor financiare internaționale - BERD, IFC (divizia de investiții a Băncii Mondiale), DEG (parte a grupului bancar german KfW) și FMO (Olanda). Deschiderea subsidiarei BT în Moldova era programată pentru 2009, proiectul fiind la moment în stare de suspendare pe durată necunoscută. Interesele BT în Republica Moldova au continuat în 2008 să fie reprezentate, în principal, prin subsidiara diviziei de leasing a băncii, **BT Leasing MD** în Republica Moldova.

- **Majorările de capital bancar în 2008** au adus cu sine schimbări succesive în structurile acționariatului băncilor autohtone.

Cea mai mare majorare unică de capital în 2008 a fost făcută de **Investprivatbank**, care a realizat o emisiune suplimentară de acțiuni în valoare de 50 mln MDL. În urma acestei emisiuni suplimentare realizate în noiembrie 2008, acționarul, care a contribuit integral la majorarea capitalului băncii (Tabor Projects Limited, Marea Britanie), a obținut 35.24% din numărul total de acțiunilor cu drept de vot. Această majorare de capital a fost precedată de cea din debutul anului, cînd Investprivatbank a realizat o emisiune suplimentară de acțiuni de 20 mln MDL.

În urma unei emisiuni de acțiuni în valoare de 28,84 mln MDL, capitalul social al **Mobiasbanca - Groupe Societe Generale** a ajuns în iulie la 100 mln MDL. Ca urmare a emisiunii suplimentare, în structura acționarilor băncii s-au produs schimbări esențiale. Astfel, noi acționari ai băncii au devenit Banca Română de Dezvoltare (subsidiară a Societe Generale în România) cu 20% din acțiuni și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) cu 8.84%. Groupe Societe Generale rămâne acționarul majoritar cu 67.85%, iar restul de 3.31% din acțiuni sunt deținute de acționari minoritari.

Și **Moldindconbank** a fost activă în planul creșterii valorii capitalului social, înregistrând prima creștere de capital în martie 2008, printr-o emisie suplimentară închisă în valoare de 21,2 mln MDL, și o altă creștere în august, printr-o emisie suplimentară de 21 mln MDL.

Procreditbank a operat câteva creșteri succesive a capitalului social pe parcursul anului 2008, subscrise integral de acționarul principal - ProCredit Holding AG. Prima emisie suplimentară de acțiuni a avut loc în iunie (10 mln MDL), iar cea de a doua s-a consumat în septembrie (14 mln MDL).

- În același an, **băncile** din Republica Moldova **au primit sub formă de linii de credit** cca. 50 mln. USD, dintre care cca. 25 mln. USD au fost primite de **Mobiasbanca - Groupe Societe Generale**. Finanțatorii acestora au fost unul din acționarii băncii, BERD, (20 mln. USD) și Banca pentru Comerț și Dezvoltare a Mării Negre (5 mln. USD).

Alte \$20 mln USD au fost împrumutate băncii **Eximbank Gruppo Veneto Banca** pe termen de 5 ani de către BERD.

În iunie, **Fincombank** a primit avizul pozitiv al Consiliul de Directori al Fondului American de Investiții Direcție Western NiS Enterprise Fund (WNISEF) în vederea unui împrumut de 5 mln. USD pe un termen de 5 ani.

- În aprilie, unele modificări la legislația în vigoare au stabilit nivelul de 100 mln MDL pentru **valoarea minimă al capitalului băncilor** comerciale a Republicii Moldova, cu scopul constituirii unei formule de corespundere standardelor Uniunii Europene, care stabilesc că capitalul inițial al băncilor trebuie să constituie cel puțin 5 mln EUR.

În legătură cu stabilirea cerinței unice față de capitalul băncilor, din lege au fost excluse prevederile cu privire la nivelele diferite de licențiere în funcție de mărimea minimă a capitalului bancar. Modificările au fost intuită să asigure reducerea cheltuielilor, legate de obținerea noilor licențe ce permit activitatea financiară suplimentară, iar taxa pentru eliberarea licențelor bancare a fost stabilită la nivel de 50 mii MDL.

- Luna iulie a dus cu sine promulgarea Legii nr. 122-XVI din 29 mai 2008 privind **birourile istoriilor de credit**. Legea determină noțiunea și componența istoriei de credit, temeiurile, modul de formare, păstrare și utilizare a istoriilor de credit, reglementează funcționarea birourilor istoriilor de credite în legătură cu activitățile menționate etc.

Băncile comerciale sunt obligate să prezinte toate informațiile de care dispun în privința tuturor debitorilor care și-au dat acordul să prezinte informațiile respective cel puțin unui birou al istoriilor de credit. Prevederile proiectului de lege au în vedere atât băncile comerciale și clienții acestora, cât și companiile de leasing, asociațiile de economii și împrumut, etc. Astfel, în afară de sistemul bancar informațiile privind bonitatea potențialilor împrumutați vor fi acumulate și de la companiile de asigurări și telecomunicații, registrele de stat și private. Prezenta lege va intra în vigoare la 1 martie 2009. După promulgarea legii în iulie a fost anunțată lansarea primului birou al istoriilor de credit de către IMC Infocredit. Asociația Băncilor din Moldova a anunțat de asemenea că va institui un birou al istoriilor de credit.

- Ulterior, în august a fost publicată în Monitorul Oficial **Legea cu privire la ipotecă**, care fusese anterior adoptată de parlament și promulgată de președinte.

Legea stabilește bazele și procedurile de suspendare și modificare a ipotecii, refinanțarea creditelor ipotecare, constituirea ipotecii pentru clădirile în proces și care urmează să fie construite, precum și obiectivele abandonate

etc. Se stipulează ca legea va servi drept baza pentru dezvoltarea creditelor ipotecare în Moldova și va reda creditorilor încredere în procesul de creditare a construcțiilor sau procurare a apartamentelor în proces de construcție. Pentru bănci, Legea prevede un mecanism foarte clar în privința executării dreptului de ipotecă, în caz că debitorul ajunge în imposibilitate de plată. Anterior, băncile finanțatoare riscau enorm când decideau să finanțeze construcțiile viitoare, pentru că nu aveau un gaj clar, lichid.

TOP-URILE BĂNCILOR COMERCIALE ÎN ANUL 2008

1. TOP Bănci - Dinamica de creștere a activelor

Tabelul 3. TOP bănci - Dinamica de creștere a activelor

Poziția		Denumirea băncii	Valoarea activelor (mii MDL)		Creșterea activelor		Cota de piață la	Modificarea cotei de piață față de
'08	'07		2008	2007	(mii MDL)	(%)	2008	2007
								(%)
1	11	Comerțbank	563,776	381,458	182,319	47.8%	1.4%	0.2%
2	3	Investprivatbank	1,597,976	1,100,872	497,104	45.2%	4.1%	0.6%
3	10	Mobiasbanca	3,744,782	2,606,700	1,138,082	43.7%	9.6%	1.4%
4	1	Eximbank	3,717,301	2,715,119	1,002,182	36.9%	9.5%	1.0%
5	2	BCR	1,912,673	1,445,474	467,200	32.3%	4.9%	0.4%
6	4	Victoriabank	5,418,855	4,106,942	1,311,913	31.9%	13.9%	1.0%
7	6	Moldindconbank	4,576,903	3,647,924	928,979	25.5%	11.7%	0.2%
8	5	Energbank	1,308,484	1,057,605	250,879	23.7%	3.3%	0.0%
9	15	Banca de Economii	3,544,838	3,049,045	495,793	16.3%	9.1%	-0.5%
10	13	Eurocreditbank	228,759	198,009	30,750	15.5%	0.6%	-0.0%
11	14	Unibank	582,241	527,059	55,182	10.5%	1.5%	-0.2%
12	9	Banca Socială	2,254,400	2,117,361	137,039	6.5%	5.8%	-0.9%
13	7	Moldova Agroindbank	7,286,219	6,888,609	397,610	5.8%	18.6%	-3.0%
14	8	Fincombank	1,785,703	1,689,725	95,977	5.7%	4.6%	-0.7%
15	12	Universalbank	274,921	322,712	-47,792	-14.8%	0.7%	-0.3%
16	n/a	Procreditbank	324,862	n/a	n/a	n/a	0.8%	n/a
Total			39,122,691	31,854,613	7,268,078	22.8%	100.0%	

Sursa: Datele băncilor comerciale

După ritmul de creștere a activelor în mărimi relative liderul pieței în anul 2008 este Comerțbank care a înregistrat o majorare a activelor cu 47,8% până la 568,2 mil. MDL, cota de piață a băncii atingând 1,4%, în creștere cu 0,2% față de anul 2007. Creșterea activelor băncii a fost determinată de creșterea depozitelor atrase de la persoane fizice cu 425,2%, precum și a celor juridice cu 58,8%. Cu toate că banca nu are o rețea teritorială dezvoltată ea a reușit pe parcursul anului 2008 să atragă mai mulți clienți, în majoritatea lor persoane fizice, tot în anul 2008 bancă a trecut într-un sediul nou și a efectuat o modificare a paginii web.

Pe poziția secundă se clasează Mobiasbanca, cu o creștere a activelor de 43,7% până la 3 744,8 mil. MDL, și o cotă de piață de 9,6%, în creștere cu 1,4% față de 2007. Majorarea activelor a fost determinată de creșterea depozitelor persoanelor juridice cu 29,3%. Creșterea înregistrată se datorează promovării unei politici comerciale adecvate, atât la nivelul pieței de retail, cât și în ceea ce privește piața corporată.

Pe poziția a III-a se clasează Eximbank care a raportat o majorare a activelor de 36,9% până la 3 717,3 mil. MDL având o cotă de piață de 9,5%, în creștere cu 1,0% față de 2007. Creșterea activelor băncii a avut la bază creșterea depozitelor persoanelor juridice cu 36,4%, precum și a celor fizice cu 19,3%. În anul 2008, Eximbank a dezvoltat în continuare segmentul corporativ, inclusiv finanțarea proiectelor investiționale mari și de lungă durată ale companiilor din sectorul real al economiei naționale, care la etapa actuală se confruntă cu o penurie de resurse financiare pe termen lung, totodată banca a deschis subdiviziuni noi în mai multe regiuni ale țării precum

și a lărgit rețeaua unităților de deservire a cardurilor bancare și a transferurilor bănești.

După ritmul de creștere a activelor în mărimi absolute liderul pieței este Victoriabank +1 311,9 mil. MDL, până la 5 418,6 mil. MDL, creșterea a fost determinată de majorarea depozitelor persoanelor juridice cu 40,0%, precum și a celor juridice cu 20,9%. Banca este una din cele mai dinamice bănci din sistem, cu o rețea teritorială în creștere și o ofertă diversificată de produse și servicii.

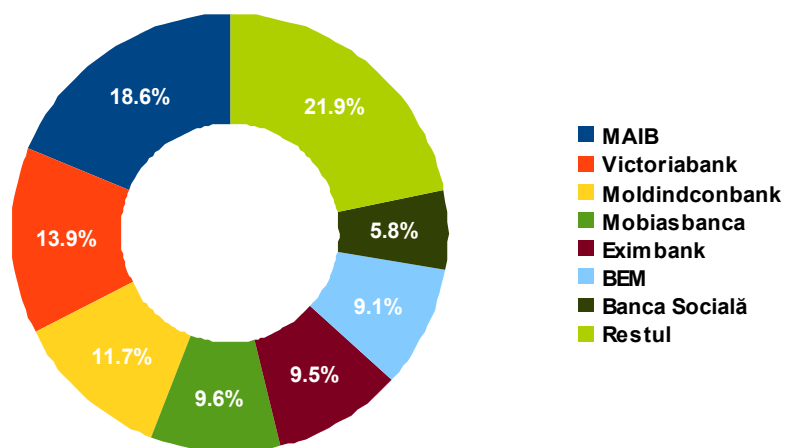
Pe poziția secundă se află Mobiasbancă, care și-a majorat activele cu 1 138,1 mil. MDL, top 3 bănci comerciale este completat de Eximbank cu o creștere a activelor cu 1 002,2 mil. MDL.

Liderul pieței după valoarea absolută a activelor este Moldova Agroindbank, care a raportat o creștere a acestora cu 397,6 mil. MDL (5,8%) până la 7 286,2 mil. MDL, este de menționat faptul că cota de piață a băncii pe parcursul anului s-a redus cu 3,0% până la 18,6%.

Pe poziția secundă se află Victoriabank volumul activelor căreia a atins 5 418,6 mil. MDL iar cota de piață a crescut cu 1,0% până la 13,9%.

Top 3 bănci comerciale este completat de Moldindconbank cu un quantum a activelor de 4 576,9 mil. MDL, în creștere cu 929,0 mil. MDL (25,5%) și o cotă de piață de 11,7%.

Figura 5. Cotele de piață deținute de bănci după valoarea totală a activelor, 2008

Sursa: Datele băncilor comerciale

2. TOP Bănci - Dinamica de creștere a depozitelor

Tabelul 4. Top bănci după dinamica de creștere a depozitelor atrase

Poziția	Denumirea băncii	Valoarea depozitelor (mii MDL)		Creștere depozitelor		Cota de piață la	Modificarea
		2008	2007	(mii MDL)	(%)	31/12/08 (%)	cotei de piață față de 31/12/07 (%)
1	6 Comerțbank	387,752	220,903	166,849	75.5%	1.4%	0.5%
2	1 Investprivatbank	1,345,939	919,140	426,799	46.4%	4.9%	1.0%
3	2 BCR	1,595,931	1,162,242	433,690	37.3%	5.9%	0.8%
4	3 Victoriabank	4,489,531	3,365,443	1,124,088	33.4%	16.5%	1.9%
5	4 Energbank	996,671	777,726	218,945	28.2%	3.7%	0.3%
6	7 Eximbank	1,642,280	1,296,113	346,167	26.7%	6.0%	0.4%
7	5 Moldindconbank	3,768,656	3,003,459	765,197	25.5%	13.9%	0.8%
8	15 Unibank	301,924	243,490	58,434	24.0%	1.1%	0.1%
9	14 Banca de Economii	2,641,553	2,280,742	360,811	15.8%	9.7%	-0.2%
10	9 Mobiasbanca	1,968,974	1,824,197	144,777	7.9%	7.2%	-0.7%
11	12 Banca Socială	1,372,600	1,310,169	62,431	4.8%	5.0%	-0.6%
12	10 Fincombank	1,129,934	1,115,827	14,108	1.3%	4.2%	-0.7%
13	8 Moldova Agroindbank	5,286,032	5,311,969	-25,938	-0.5%	19.4%	-3.6%
14	13 Eurocreditbank	55,527	57,780	-2,253	-3.9%	0.2%	-0.0%
15	11 Universalbank	56,752	197,462	-140,710	-71.3%	0.2%	-0.6%
16	16 Procreditbank	156,541	n/a	n/a	n/a	0.6%	n/a
Total		27,196,596	23,086,661	4,109,935	17.8%	100.0%	

Sursa: Datele băncilor comerciale

Cea mai dinamică bancă după ritmul de creștere a depozitelor atrase în anul 2008 este Comerțbank +75,5% (166,8 mil. MDL).

Poziția secundă este deținută de Investprivatbank +46,4% (426,8 mil. MDL), astfel, valoarea indicatorului atingând 1 346,0 mil. MDL sau 4,9% din total.

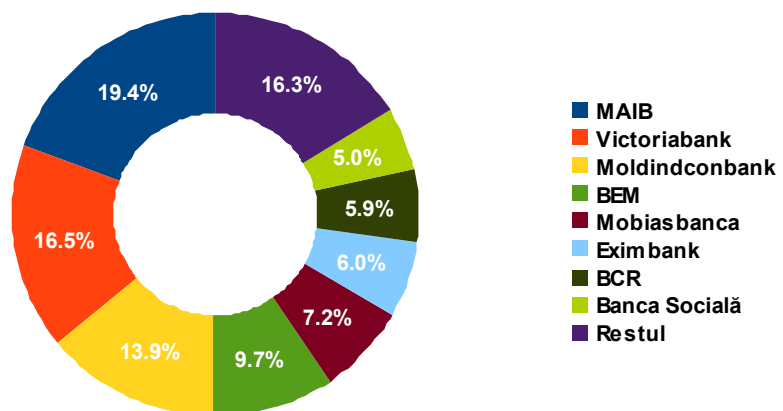
Podiumul este completat de BCR, care a raportat o creștere de +37,3% (433,7 mil. MDL) până la 1 596,0 mil. MDL sau 5,9% din total.

Liderul după volumul depozitelor atrase este Moldova-Agroindbank care la 31/12/2008 a atras depozite în valoare totală de 5 286,0 mil. MDL, în scădere cu 0,5% (26,0 mil. MDL) față de 31/12/2007, cota de piață a băncii s-a redus cu 3,6% până la 19,4%.

Poziția secundă este deținută de Victoriabank cu un quantum al depozitelor atrase de 4 489,5 mil. MDL, în creștere cu 33,4% (1 124,1 mil. MDL), cota de piață a băncii majorându-se cu 1,9% până la 16,5%.

Top 3 bănci comerciale este închis de Moldindconbank cu 3 768,7 mil. MDL depozite atrase, în creștere cu 25,5% (765,2 mil. MDL), cota în total fiind de 13,9%.

Figura 6. Cotele de piață deținute de băncile comerciale după valoarea totală a depozitelor atrase, 2008

Sursa: Datele băncilor comerciale

3. TOP Bănci - Dinamica de creștere a portofoliului de credite

Tabelul 5. Top bănci după dinamica de creștere a portofoliului de credite

Poziția	Denumirea băncii	Portofoliul de credite (mii MDL)		Creștere portofoliului		Cota de piață la 31/12/08	Modificarea cotei de piață față de 31/12/07
		'08	'07	(mii MDL)	(%)		
1	10 Investprivatbank	1,091,481	653,606	437,875	67.0%	4.4%	1.3%
2	13 Comerțbank	290,179	205,061	85,118	41.5%	1.2%	0.2%
3	6 Mobiasbanca	2,236,228	1,612,387	623,841	38.7%	9.0%	1.3%
4	15 Eurocreditbank	85,258	62,418	22,840	36.6%	0.3%	0.0%
5	4 Eximbank	2,327,194	1,817,686	509,508	28.0%	9.4%	0.6%
6	2 Victoriabank	3,501,059	2,825,233	675,826	23.9%	14.1%	0.5%
7	8 BCR	1,245,661	1,026,063	219,599	21.4%	5.0%	0.1%
8	5 Banca de Economii	1,992,311	1,660,720	331,591	20.0%	8.0%	0.0%
9	3 Moldindconbank	3,203,837	2,674,461	529,376	19.8%	12.9%	0.0%
10	11 Energbank	717,433	643,643	73,790	11.5%	2.9%	-0.2%
11	9 Fincombank	1,078,681	995,736	82,945	8.3%	4.4%	-0.4%
12	7 Banca Socială	1,415,982	1,322,286	93,696	7.1%	5.7%	-0.7%
13	1 Moldova Agroindbank	5,041,890	4,737,342	304,548	6.4%	20.4%	-2.5%
14	12 Unibank	278,349	312,436	-34,087	-10.9%	1.1%	-0.4%
15	14 Universalbank	139,119	203,882	-64,763	-31.8%	0.6%	-0.4%
16	n/a Procreditbank	127,521	n/a	n/a	n/a	0.5%	n/a
Total		24,772,181	20,752,960	4,019,221	19.4%	100.0%	

Sursa: Datele băncilor comerciale

Liderul pieței în anul 2008 după ritmul de creștere a portofoliului de credite este Investprivatbank +67,0% (437,9 mil. MDL), cuantumul creditelor atingând la 31/12/2007 1 091,5 mil. MDL, iar cota de piață a băncii s-a majorat cu 1,3% până la 4,4%.

Poziția secundă este deținută de Comerțbank cu o creștere de +41,5% (85,2 mil. MDL) până la 290,2 mil. MDL, ponderea portofoliului de credite în total fiind de 1,2%.

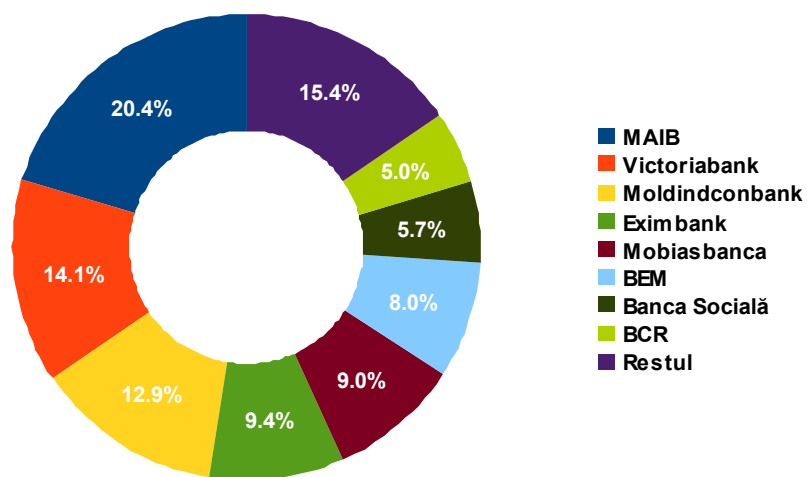
Topul băncilor comerciale este închis de Mobiasbanca +38,7% (623,8 mil. MDL) volumul finanțărilor atingând 2 236,2 mil. MDL sau 9,0% din total.

Liderul după valoarea portofoliului este Moldova Agroindbank, care pentru anul 2008 a raportat o creștere a indicatorului cu 6,4% (304,6 mil. MDL) până la 5 041,9 mil. MDL, cota de piață a băncii fiind de 20,4%, în scădere cu 2,5% față de anul 2007.

Pe poziția a II-a se află Victoriabank, volumul finanțărilor căreia a atins 3 501,1 mil. MDL, în creștere cu 23,9% (675,8 mil. MDL) față de anul 2007, cota de piață a băncii a crescut cu 0,5% până la 14,1%.

Top 3 bănci comerciale este închis de Moldindconbank, cu un portofoliul de credite de 3 203,8 mil. MDL, în creștere cu 19,8% (529,4 mil. MDL) și o cotă de piață de 12,9%.

Figura 7. Cotele de piață deținute de băncile comerciale după valoarea totală portofoliului de credite, 2008

Sursa: Datele băncilor comerciale

4. TOP Bănci - Dinamica de creștere a venitului net

Potrivit datelor băncilor comerciale, la nivelul sistemului bancar venitul net acumulat în anul 2008 se ridică la 1.3 miliarde de lei, marcând o creștere cu 15.6% față de anul 2007.

Tabelul 6. Top bănci după dinamica de creștere a venitului net

Poziția '08	Poziția '07	Denumirea băncii	Venit net (mii MDL)		Creșterea	
			31/12/2008	31/12/2007	(mii MDL)	(%)
1	7	Eximbank	113,232	57,016	56,215	98.6%
2	9	Fincombank	58,273	41,100	17,172	41.8%
3	12	Eurocreditbank	23,424	17,850	5,573	31.2%
4	3	Victoriabank	225,702	179,067	46,635	26.0%
5	10	Energbank	45,210	35,906	9,304	25.9%
6	8	Banca Socială	63,475	51,558	11,917	23.1%
7	1	Moldova Agroindbank	286,583	234,636	51,947	22.1%
8	6	BCR	68,030	62,370	5,660	9.1%
9	2	Banca de Economii	210,736	195,260	15,476	7.9%
10	11	Unibank	22,873	22,062	811	3.7%
11	13	Comerțbank	14,951	15,283	-333	-2.2%
12	5	Moldindconbank	87,208	91,441	-4,233	-4.6%
13	4	Mobiasbanca	70,753	91,534	-20,781	-22.7%
14	14	Investprivatbank	6,735	11,164	-4,430	-39.7%
15	16	Universalbank	2,584	-5,194	n/a	n/a
16	15	Procreditbank	-29,463	-1,758	n/a	n/a
Total			1,270,304	1,099,296	171,007	15.6%

Sursa: Datele băncilor comerciale

Liderul după ritmul de creștere a profitului este Eximbank, care în anul 2008 a înregistrat o creștere cu 98.6%, până la 113.2 mil. MDL. Poziția secundă este deținută de Fincombank, cu o creștere a profitului cu 41.8%, la 58.3 mil. MDL, fiind urmat de Eurocreditbank care a raportat o creștere cu 31.2%, până la 23.4 mil. MDL și Victoriabank cu o dinamică pozitivă cu 26.0%, de la 179.1 mil. MDL la 225.7 mil. MDL.

Industria bancară rămâne una din cele mai profitabile sectoare din economia Republicii Moldova. Mai mult de 56% din venitul net consemnat de sistemul bancar în anul 2008 a fost realizat de Moldova Agroindbank, Victoriabank și Banca de Economii, cele mai mari bănci din sector.

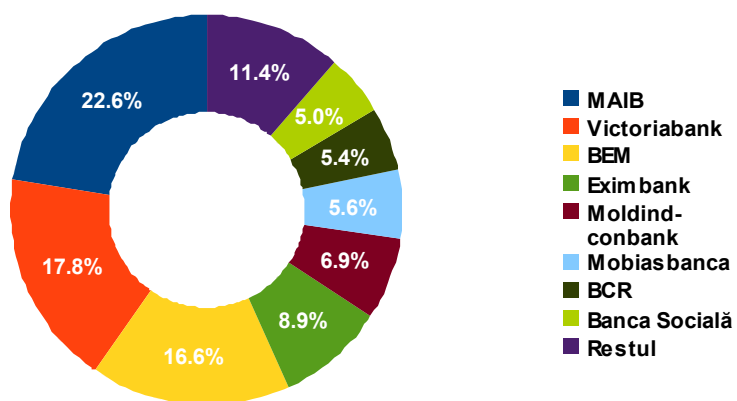
Profitabilitatea băncilor a fost influențată în primul rând de competiția tot mai puternică de pe piață. Moldova Agroindbank, Banca de Economii și Victoriabank sunt liderii sistemului bancar moldovenesc în funcție de veniturile nete pe care le-au înregistrat în anul 2008.

Astfel, în anul 2008, Moldova Agroindbank a raportat un profit de 286.6 mil. MDL, în creștere cu 52.0 mil. MDL față de aceeași perioadă a anului trecut.

În același timp, Victoriabank a reușit să depășească Banca de Economii, obținând o creștere cu 46.6 mil. MDL a venitului net comparativ cu anul 2007. Astfel, Victoriabank a raportat un venit net de 225.7 mil. MDL în perioada analizată.

Banca de Economii, al treilea jucător din sistem, a înregistrat în anul 2008 un venit net de 210.7 mil. MDL, cu 7.9% (15.5 mil. MDL) deasupra rezultatului obținut în anul 2007.

Figura 8. Cotele de piață deținute de băncile comerciale după valoarea veniturii net obținut în 2008

Sursa: Datele băncilor comerciale

5. TOP Bănci - Dinamica creditelor de consum acordate

După o ascensiune spectaculoasă a împrumuturilor de consum, ritmurile de creștere pentru acest tip de finanțare urmează să se potolească. Acest lucru reprezintă o consecință firească a faptului că piața autohtonă se apropie de maturitate.

Numai în intervalul 2004-2008, valoarea totală a creditelor de consum acordate a crescut exponențial de peste 11 ori, de la 273 milioane lei, la 3.2 miliarde lei.

Pentru următorii patru ani, se estimează un avans mediu anual de doar 15-20% al pieței împrumutului de consum, semnificativ mai redus comparativ cu nivelul de creștere înregistrat în anii anteriori. Explicația se găsește și în gradul de maturitate spre care se îndreaptă sectorul bancar autohton în acest moment.

Cu toate acestea, este de așteptat ca, până la finele lui 2011, valoarea împrumuturilor de consum să se dubleze, ajungând la 6 miliarde de lei segmentul fiind încă unul competitiv, cu un potențial însemnat.

Estimarea de creștere anuală a creditului de consum este de 15-20 %, putând depăși 6 miliarde de lei până în 2011, pe baza unei creșteri puternice a cheltuielilor pentru consum și a consumului personal, care generează o cerere din ce în ce mai mare pentru produse și servicii financiare, precum creditele de consum.

Băncile comerciale oferă un spectru larg de produse ce includ: credite nenominalizate, credite fără gaj, carduri de credit, credit prin card de salarizare, cash credit și facilități de overdraft.

Din datele *tabelului 7* se observă o reducere a volumului creditelor de consum acordate de la 3.3 mlrd. MDL la 31/12/2007 până la 2.9 mlrd. MDL la 31/12/2008. În anul 2008 doar 3 bănci comerciale au reușit să-și majoreze portofoliul de credite de consum acordate.

Tabelul 7. Top bănci după dinamica de creștere a creditelor de consum

Poziția	'08	'07	Denumirea băncii	Credite de consum (mii MDL)		Creșterea creditelor de consum acordate	
				2008	2007	(mii MDL)	(%)
1	5		Investprivatbank	232,651	150,392	82,259	54.7%
2	3		Mobiasbanca	603,528	502,569	100,959	20.1%
3	4		Moldindconbank	526,435	458,523	67,912	14.8%
4	12		Eurocreditbank	32,838	29,441	3,397	11.5%
5	6		Banca de Economii	111,762	116,973	-5,211	-4.5%
6	9		Banca Socială	46,109	48,660	-2,551	-5.2%
7	13		Eximbank	24,869	27,332	-2,463	-9.0%
8	14		Unibank	18,784	23,739	-4,955	-20.9%
9	7		Energbank	59,842	85,231	-25,389	-29.8%
10	2		Victoriabank	433,898	661,354	-227,456	-34.4%
11	15		Comerțbank	872	1,522	-650	-42.7%
12	8		Fincombank	29,094	57,872	-28,778	-49.7%
13	11		BCR	20,392	41,521	-21,129	-50.9%
14	1		Moldova Agroindbank	500,063	1,075,246	-575,183	-53.5%
15	10		Universalbank	16,889	48,593	-31,704	-65.2%
16	n/a		Procreditbank	129,624	n/a	n/a	n/a
Total				2,787,651	3,328,968	-541,317	-16.3%

Sursa: Datele băncilor comerciale

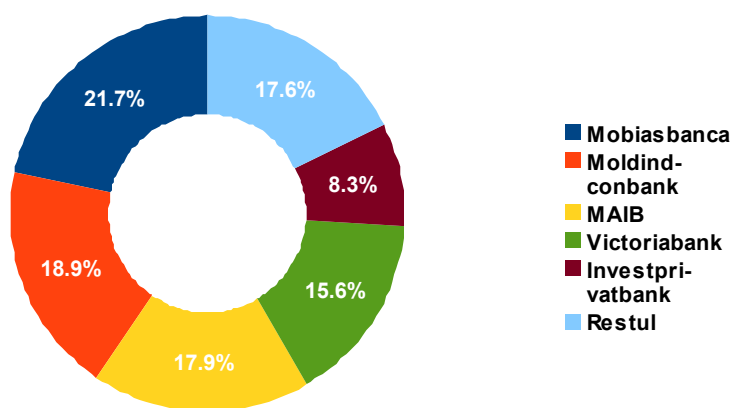
Liderul după ritmul de creștere a creditelor de consum acordate este Investprivatbank, cu o creștere cu 54.7% (82.3 mil. MDL) până la 232.6 mil. MDL, locul II este deținut de Mobiasbanca cu o creștere cu 20.1%, de la 502.6 mil. MDL la 603.5 mil. MDL. Locul III este ocupat de Moldindconbank cu o creștere a creditelor de consum acordate cu 14.8%, de la 458.5 mil. MDL la 526.4 mil. MDL.

Liderul pieței după volumul creditelor acordate a devenit Mobiasbanca care a majorat volumul creditelor de consum acordate până la 603.5 mil. MDL la 31/12/2008, cu 101.0 mil. MDL sau 20.1%, cota de piață a băncii fiind de 34%.

Pe poziția secundă se plasează Moldindconbank, cu o cotă de piață de 16% și un volum al creditelor acordate, de 502,6 mil. MDL.

Pe poziția a III-a se situează Moldova-Agroindbank care pe parcursul anului 2007 a acordat credite de consum în valoare de 500.3 mil. MDL, deținând la fel 16% din quantumul creditelor acordate de sistem.

Figura 9. Cotele de piață ale băncilor după valoarea creditelor de consum acordate în 2008

Sursa: Datele băncilor comerciale

Tabelul 8. Top bănci după valoarea medie a dobânzilor la creditele de consum

Poziția	'08	'07	Denumirea băncii	Rata medie a dobânzii (%)		Creșterea
				2008	2007	
1	13		Comerțbank	18.44	20.69	-2.26
2	2		Investprivatbank	19.17	15.91	3.26
3	9		Universalbank	20.56	19.34	1.22
4	10		Unibank	20.65	19.46	1.19
5	3		Eximbank	20.73	16.50	4.23
6	7		Victoriabank	21.55	18.91	2.64
7	4		Banca de Economii	21.60	16.83	4.77
8	14		Fincombank	21.88	21.53	0.34
9	8		BCR	21.90	19.14	2.76
10	15		Mobiasbanca	22.07	22.21	-0.14
11	11		Energbank	22.09	20.12	1.97
12	6		Eurocreditbank	22.45	18.85	3.60
13	16		Banca Socială	23.30	22.74	0.56
14	12		Moldindconbank	23.31	20.54	2.77
15	5		Moldova Agroindbank	23.41	18.01	5.40
16	1		Procreditbank	25.98	0.00	0.00
Rata medie a dobânzii				21.82	18.12	3.69

Sursa: Datele băncilor comerciale

Rata medie a dobânzii pentru creditele de consum acordate a crescut în 2008 comparativ cu 2007 cu 3.69 p.p.

La capitolul valoarea medie a dobânzilor percepute la creditele acordate pentru consum, liderul, banca cu cele mai mici dobânzi percepute la acest tip de credite este Comerțbank (vezi Tabelul 8).

La nivelul anului 2008, liderul este urmat de InvestPrivatBank, Universalbank, Unibank și Eximbank.

6. TOP Bănci - Valoarea creditelor imobiliare / ipotecare acordate

În ultima perioadă piața creditelor pentru imobil, construcție și dezvoltare a înregistrat o creștere semnificativă plasându-se, astfel, printre cele mai dinamice (după ritmul de creștere), performanțe relativ comparabile fiind specifice, în această perioadă, doar segmentului creditelor de consum.

La sfârșitul anului 2008 creditarea proiectelor imobiliare a încetinit ca urmare a efectelor crizei financiare internaționale, sectorul construcțiilor fiind unul din cele mai afectate.

Creditarea din sectorul imobiliar se va revigora în maxim un an, pentru că există încă o piață în acest domeniu și pentru că este nevoie de susținerea activităților care aduc surplus de forță de muncă, cum sunt construcțiile. Aceasta este o perioadă de tranziție în evoluția creditului imobiliar deoarece există încă oportunități mari și cerere mare pentru credite pentru locuințe.

Conform evaluărilor, în baza datelor prezentate de către băncile comerciale, la 31 decembrie 2008 portofoliul creditelor pentru imobil, construcție și dezvoltare era în mărime de 2,1 mld. MDL.

Tabelul 9. Top bănci după dinamica de creștere a creditelor pentru imobil, construcție și dezvoltare

Poziția	'08	'07	Denumirea băncii	Credite pentru imobil (mii MDL)		Creșterea creditelor pentru imobil	
				2008	2007	(mii MDL)	(%)
1	15		Comerțbank	34,888	752	34,136	4,539.4%
2	12		Eurocreditbank	166,805	4,686	162,119	3,459.7%
3	5		Mobiasbanca	473,657	201,888	271,769	134.6%
4	9		BCR	172,584	87,377	85,207	97.5%
5	8		Fincombank	157,027	93,500	63,527	67.9%
6	14		Energbank	4,217	3,505	712	20.3%
7	2		Victoriabank	327,745	368,053	-40,308	-11.0%
8	13		Universalbank	2,957	3,600	-643	-17.9%
9	7		Banca Socială	81,255	103,521	-22,267	-21.5%
10	3		Moldindconbank	235,841	338,747	-102,906	-30.4%
11	10		Unibank	16,120	39,946	-23,826	-59.6%
12	11		Investprivatbank	10,175	25,560	-15,385	-60.2%
13	6		Banca de Economii	72,533	183,991	-111,458	-60.6%
14	1		Moldova Agroindbank	160,171	432,084	-271,913	-62.9%
15	4		Eximbank	75,908	206,384	-130,476	-63.2%
16	n/a		Procreditbank	113,616		n/a	n/a
Total				2,105,499	2,093,594	11,905	0.6%

Sursa: Datele băncilor comerciale

Liderul după ritmul de creștere a creditelor acordate pentru imobil, construcție și dezvoltare este Comerțbank cu o creștere cu 4 539.4% până la 34.9 mil. MDL.

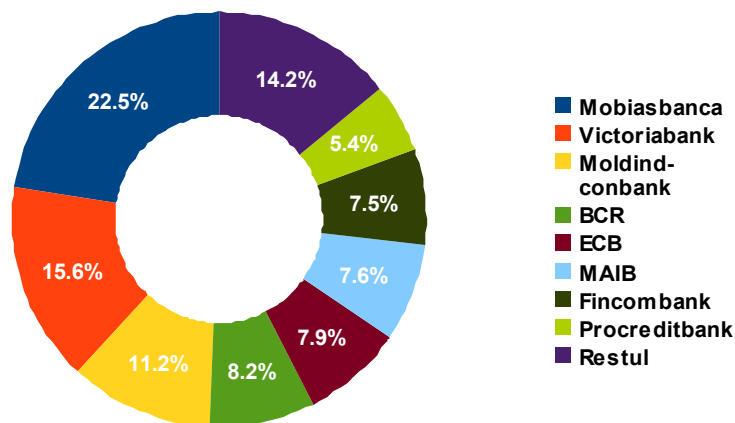
Poziția a II-a, cu un quantum de credite acordate de 166.8 mil. MDL și o creștere cu 3 459.7% este ocupată de EuroCreditbank, urmat de Mobiasbanca cu o majorare cu 134.6%, până la 473.6 mil. MDL.

După volumul creditelor acordate pentru imobil, construcție și dezvoltare liderul în clasamentul băncilor comerciale este Mobiasbanca care a urcat patru poziții în clasament, și a acordat credite în mărime de 473.6 mil. MDL, cota de piață a băncii fiind de 22.5%.

Pe poziția secundă se clasează Victoriabank, volumul creditelor acordate de bancă, atingând 327.7 mil MDL, iar cota de piață 15.6%. Moldinconbank are o cotă de piață de 11.2%, corespunzător volumului de credite acordate de 235.8 mil. MDL. Poziția a IV-a este ocupată de Banca Comercială Română, care a urcat 5 poziții în clasamentul băncilor comercial, cu o creștere a volumului de credite acordate la 172.6 mil. MDL și cota pieței de 8.2%.

Cotele de piață deținute de către principalii jucători ai pieței sunt prezentate în Figura de mai jos.

Figura 10. Cotele de piață ale băncilor după valoarea totală a creditelor acordate pentru imobil, construcție și dezvoltare, 2008

Sursa: Datele băncilor comerciale

Tabelul 10. Top bănci după valoarea medie a dobânzilor la creditele pentru imobil, construcție și îmbunătățire funciară

Poziția	Denumirea băncii		Rata medie a dobânzii (%)		Creșterea
	'08	'07	2008	2007	
1	3	Energbank	12.64	16.00	-3.36
2	10	Mobiasbanca	15.62	17.15	-1.54
3	13	Banca Socială	17.97	16.32	1.65
4	9	Banca de Economii	18.17	16.19	1.98
5	8	Comerțbank	18.25	15.00	3.25
6	14	Moldindconbank	18.34	14.24	4.10
7	11	Moldova Agroindbank	18.46	16.88	1.58
8	12	Fincombank	18.50	17.15	1.35
9	2	Investprivatbank	19.49	15.30	4.19
10	1	BCR	20.61	18.55	2.06
11	5	Eximbank	20.71	16.28	4.43
12	4	Victoriabank	20.89	18.12	2.77
13	n/a	Procreditbank	21.49	-	0.00
14	7	Unibank	22.39	18.30	4.09
15	15	Eurocreditbank	23.30	14.75	8.55
16	6	Universalbank	-	18.00	0.00
Rata medie a dobânzii			19.12	16.57	2.56

Sursa: Datele băncilor comerciale

7. TOP Bănci - Dinamica de extindere a rețelei

În conformitate cu datele preliminare a băncilor comerciale numărul total de instituții la 31/12/2008 este de 1 165, dintre care 302 filiale și 863 reprezentanțe. În comparație cu decembrie anului 2007, rețeaua de filiale s-a mărit cu 49 unități (19,4%), iar cea de reprezentanțe cu 41 unități sau 5,0%.

Cei mai activi pe acest segment au fost cei de la Investprivatbank, care au deschis 20 de unități poziționându-se în prezent pe poziția a 10 cu un total de 49 de unități. Amintim că, în anul 2008, 35,24% din acțiunile băncii au fost obținute de Tabor Projects Limited, în spatele căreia ar putea sta oameni de afaceri notorii din România. Pentru anul 2009 banca își propune continuarea implementării unui concept inovațional, care consolidează relația directă cu clienții individuali, stimulând satisfacerea într-o gamă cât mai largă a necesităților acestora.

Victoriabank și-a mărit rețeaua teritorială cu 40% (18 unități), până la un total de 63 de filiale și reprezentanțe pe tot teritoriul republicii. Totuși banca nu a reușit să îndeplinească programul de extindere pentru 2008 care prevedea dublarea numărului filialelor și reprezentanțelor băncii. În 2007 rețeaua bancară a fost extinsă cu 45%.

Procredit Bank, a treia clasat ca creștere absolută a numărului de unități, și-a creat o rețea de 16 reprezentanțe, în principalele centre raionale. Strategia ProCredit Bank se concentrează pe extinderea permanentă a rețelei actuale de locații. Banca intenționează să fie prezentă în toate orașele unde există un potențial de afaceri ridicat și în plus tinde să întărească prezența acolo unde există deja.

Tabelul 11. Top bănci după numărul de noi unități teritoriale deschise*

Poziția	'08	'07	Denumirea Băncii	Numărul de unități		Creșterea		Cota de piață în 2008
				2008	2007	unități	%	%
1	11		Investprivatbank	49	29	20	69.0%	4.2%
2	9		Victoriabank	63	45	18	40.0%	5.4%
3	n/a		Procreditbank	16	-	16	-	1.4%
4	8		Fincombank	65	52	13	25.0%	5.6%
5	6		Banca Socială	71	59	12	20.3%	6.1%
6	10		Eurocreditbank	37	29	8	27.6%	3.2%
7	5		Moldincombank	68	61	7	11.5%	5.8%
8	12		Unibank	24	18	6	33.3%	2.1%
9	7		Eximbank	59	55	4	7.3%	5.1%
10	2		Moldova Agroindbank	93	89	4	4.5%	8.0%
11	14		BCR	6	4	2	50.0%	0.5%
12	15		Comertbank	3	1	2	200.0%	0.3%
13	4		Energbank	69	67	2	3.0%	5.9%
14	13		Universalbank	8	9	-1	-11.1%	0.7%
15	3		Mobiasbanca	64	72	-8	-11.1%	5.5%
16	1		Banca de Economii	470	485	-15	-3.1%	40.3%
Total				1,165	1,075	90	8.4%	100.0%

Sursa: Datele băncilor comerciale

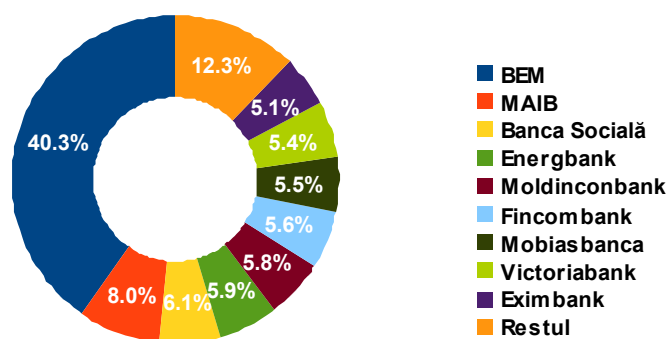
Notă*: Unități teritoriale includ :Filiale, Reprezentanțe și Casele de schimbă valutar

Liderul incontestabil la capitolul numărului total de unități este Banca de Economii care, deși a închis 15 unități în 2008, are încă un avans considerabil prin cele 470 de filiale și reprezentanțe. Moldova- Agroindbank se clasează pe poziția secundă cu un total de 93 de unități, cu 4 mai multe decât la sfârșitul anului 2007. Banca Socială a ajuns pe poziția a treia, deschizând anul trecut 12 unități, având în total 71 de unități.

Pe locul patru se află Energbank, care a deschis doar 2 unități însă și-a păstrat poziția datorită avansului acumulat în anii trecuți. În top zece în funcție de rețea se mai regăsesc Moldindconbank - 68 de unități, Fincombank - 65 de unități, Mobiasbanca - 64 de unități, Victoriabank – 63, Eximbank – 59 și Investprivatbank – 49 de unități.

Cu toate că majoritatea băncilor declară și în viitor o extindere masivă în teritoriu în următorii ani ritmul de extindere al rețelelor bancare nu va fi la fel de alert atunci când bancherii vor observa că vor trebui să scoată destul de mulți bani din buzunar.

Figura 11. Cotele de piață deținute de către băncile comerciale după numărul de unități, 2008

Sursa: Datele băncilor comerciale

8. TOP Bănci - Numărul de bancomate instalate

Moldova Agroindbank, Banca de Economii, Victoriabank și Moldoindconbank dețin împreună peste 290 de ATM-uri și o cota de piață de aproape 57 la sută. Cele mai multe bancomate le deține Moldova Agroindbank – peste 100 de terminale – având astfel și cea mai mare cota de piață, peste 20%. Banca de Economii a instalat 20 de bancomate noi, deținând la moment 66 de ATM-uri, fiind urmată de Victoriabank cu 64 și Moldindconbank cu 59 de unități.

Piața “no-cash- money” a crescut față de anul trecut cu aproape 44%, iar 2009 se așteaptă o creștere similară. În total, numărul bancomatelor instalate și aflate în stare de funcționare din Moldova este de circa 518, din care peste 60% sunt montate în Capitală.

Gradul scăzut de bancarizare face ca la țară, bancomatele să fie aproape inexistente. În general, în comune și sate, piața plăților non-monetare este aproape de limita zero.

De obicei, bancomatele sunt amplasate lângă sediile, filialele și reprezentanțele băncilor, precum și în incinta centrelor comerciale, supermarket-urilor, la intrarea în magazine, acolo unde deci, apare necesitatea pentru consumator de a extrage numerar pentru efectuarea plăților sau procurarea produselor. Când privește răspândirea ATM-urilor în profil teritorial, atunci marea lor majoritate sunt amplasate în Chișinău, ca și grosul clienților. Însă băncile tot mai mult își îndreaptă atenția către raioane, pentru că rezervele de creștere ale portofoliilor de card-uri sunt acolo.

De remarcat este dinamica deosebită pe care o are Investprivatbank în privința instalării de bancomate, care, în

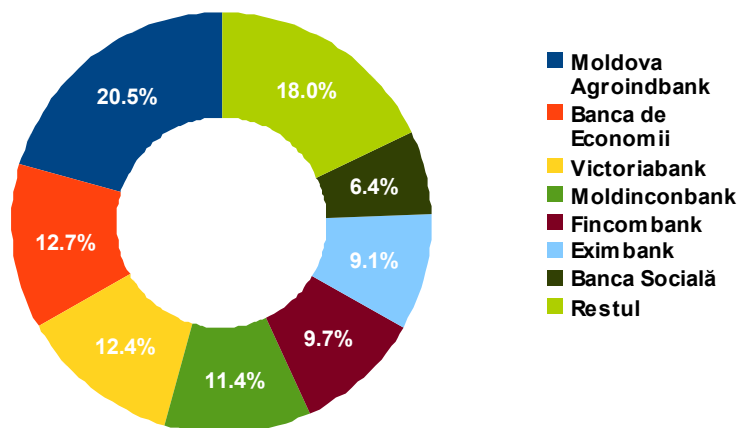
anul 2008, a instalat cel mai mare număr de terminale – 22 – urcând pe poziția a opta în clasamentul privind numărul total de bancomate.

Tabelul 12. Top bănci după numărul de bancomate instalate

Poziția		Denumirea băncii	Numărul de bancomate		Creșterea
'08	'07		2008	2007	
1	13	Investprivatbank	22	n/a	22
2	4	Banca de Economii	66	46	20
4	5	Moldinconbank	59	44	15
3	1	Moldova Agroindbank	106	91	15
5	11	BCR	17	5	12
6	2	Victoriabank	64	52	12
7	8	Mobiasbanca	22	13	9
8	9	Energbank	17	12	5
9	6	Eximbank	47	44	3
10	10	Unibank	14	12	2
11	7	Banca Socială	33	32	1
12	12	EuroCreditBank	1	1	0
13	3	Fincombank	50	50	0
15	15	Universalbank			
16	14	Comertbank	-	-	-
14	16	Procreditbank	-	-	-
Total			518	402	116

Sursa: Datele băncilor comerciale

Figura 12. Cotele de piață deținute de către băncile comerciale după numărul de bancomate, 2008

Sursa: Datele băncilor comerciale

9. TOP-urile băncilor - Indicatori de eficiență

Sistemul bancar a obținut anul trecut un profit total de aproape 1.3 mlrd. MDL, în creștere cu circa 171 milioane față de anul precedent, conform datelor băncilor comerciale.

Din suma totală, Moldova Agroindbank și Victoriabank - au realizat împreună 40% din profitul întregului sistem, cu 287, respectiv 226 milioane de lei. Chiar și așa, multe bănci s-au putut lăuda cu profituri record, greu de repetat în condițiile creșterii concurenței pe piață.

Cu toate acestea, profitabilitatea sectorului bancar exprimată atât prin rentabilitatea activelor (ROE), cât și prin cea a veniturilor, a scăzut comparativ cu situația din 2007.

Cauza: venitul net a crescut cu numai 15.6%, în timp ce activele bancare s-au majorat cu 22.8%, iar veniturile totale, cu 35.9%.

În plus, presiunea costurilor, a fost resimțită din ce în ce mai mult. Totuși, cei doi indicatori s-au menținut încă la valori ridicate – 3.2%, respectiv 20.4%.

Mai ales în ultimii doi ani, băncile au profitat din plin de apetitul pentru credite al clienților persoane fizice, care n-au mai avut răbdare să aștepte scăderea dobânzilor, manipulând în același timp dobânzile la depozite astfel încât să-și conserve pe cât posibil marjele mari de dobândă. Și ca urmare cea mai mare parte a profiturilor înregistrate de bănci -71% - a provenit din venituri din dobânzi.

Rata profitului din sistemul bancar va scădea însă ușor față de nivelurile ridicate înregistrate în ultimii ani, în raportul asupra stabilității financiare. Principalele cauze ar fi tendința de reducere a marjei de dobândă, în principal pe fondul accelerării competiției, creșterea necesarului de provizioane ca efect al creșterii rapide a creditării, intenția băncilor cu activitate de retail de a investi sume considerabile în dezvoltarea rețelelor teritoriale, care să le apropie de noi clienți.

9.1. TOP Bănci - Rentabilitatea activelor

În cazul **rentabilității activelor (ROA)**, calculată ca raport dintre venit net și active, se observă o scădere ușoară a nivelului indicatorului, cu 0.2% până la 3.2%.

Liderii pieței bancare se află la mijlocul clasamentului băncilor comerciale, astfel, Moldova Agroindbank a înregistrat o creștere a rentabilității activelor pe parcursul anului 2008, de la 3,9% la 3,4%, cu 0,5%.

Victoriabank înregistrează în anul 2008 o rentabilitate a activelor de 4.2%, în scădere cu 0,2% față de anul 2007. Rentabilitatea activelor la Moldinonbank este în scădere de la la 2,5% la 1.9%, cu 0,6%, astfel ca banca deține poziția a XII-a în clasamentul băncilor comerciale după nivelul indicatorului respectiv.

Este de remarcat creșterea indicatorului raportată de Eximbank, cu 0.9% până la 3.0%, banca urcând astfel patru poziții în clasament. Fincombank a înregistrat o valoare a indicatorului de 3.3%, în creștere cu 0.7% față de anul 2007.

Tabelul 13. Top bănci după valoarea rentabilității activelor

Poziția		Denumirea băncii	ROA		Dinamica
			'08	'07	
1	2	Eurocreditbank	10.2%	6.1%	4.1%
2	1	Banca de Economii	5.9%	6.1%	-0.2%
3	4	Victoriabank	4.2%	4.4%	-0.2%
4	9	Moldova Agroindbank	3.9%	3.4%	0.5%
5	5	Unibank	3.9%	4.2%	-0.3%
6	3	BCR	3.6%	4.7%	-1.1%
7	8	Energbank	3.5%	3.5%	-0.0%
8	10	Fincombank	3.3%	2.6%	0.7%
9	13	Eximbank	3.0%	2.1%	0.9%
10	12	Banca Socială	2.8%	2.4%	0.4%
11	6	Comerțbank	2.7%	3.6%	-0.9%
12	11	Moldindconbank	1.9%	2.5%	-0.6%
13	7	Mobiasbanca	1.9%	3.5%	-1.6%
14	15	Universalbank	0.9%	n/a	n/a
15	14	Investprivatbank	0.4%	1.0%	-0.6%
16	n/a	Procreditbank	n/a	n/a	n/a
Total			3.2%	3.4%	-0.2%

Sursa: Datele băncilor comerciale

9.2. TOP Bănci - Rentabilitatea veniturilor

În cazul **rentabilității veniturilor (ROS)**, care reprezintă corelarea dintre venitul net și veniturile totale obținute, băncile mari din sector au înregistrat reduceri ne semnificative la acest capitol.

Astfel, Moldova Agroindbank a înregistrat o reducere a rentabilității veniturilor cu 2,3%, de la 25.6% în 2007 la 23.3% în 2008.

Victoriabank la fel și-a redus rentabilitatea veniturilor de la 30,4% la 26,3, cu 4,1%, Moldinconbank a înregistrat la rândul său o reducere a rentabilității veniturilor cu 7,3%, până la 11,8% în anul 2008.

Pe fondalul reducerii generale a indicatorului, putem menționa creșteri înregistrate de Eximbank, cu 4,3% până la 22,7%, Banca Socială cu 0,9% până la 16,4% și Banca de Economii cu 1,7% până la 31,5%.

Tabelul 14. Top bănci după valoarea rentabilității veniturilor

Poziția '08	Poziția '07	Denumirea băncii	Venit Net / Venit Total (%)		Dinamica
			2008	2007	
1	3	Eurocreditbank	43.5%	31.3%	12.2%
2	1	BCR	32.6%	47.0%	-14.4%
3	5	Banca de Economii	31.5%	29.8%	1.7%
4	4	Victoriabank	26.3%	30.4%	-4.1%
5	2	Comerțbank	25.5%	34.1%	-8.6%
6	6	Moldova Agroindbank	23.3%	25.6%	-2.3%
7	12	Eximbank	22.7%	18.4%	4.3%
8	8	Unibank	21.6%	24.5%	-2.9%
9	7	Energbank	20.3%	24.5%	-4.2%
10	11	Fincombank	18.3%	18.7%	-0.4%
11	13	Banca Socială	16.4%	15.5%	0.9%
12	9	Mobiasbanca	12.9%	21.7%	-8.8%
13	10	Moldindconbank	11.8%	19.1%	-7.3%
14	15	Universalbank	5.4%	n/a	n/a
15	14	Investprivatbank	2.6%	8.1%	-5.5%
16	n/a	Procreditbank	n/a	n/a	n/a
Total			20.4%	23.9%	-3.5%

Sursa: Datele băncilor comerciale

9.3. TOP Bănci - Viteza de rotație a activelor

Ultima parte a analizei financiare este **rotația activelor** corelarea dintre volumul veniturilor realizate și valoarea activelor.

La acest capitol este remarcabilă creșterea cu 28.5% înregistrată de Investprivatbank, care la sfârșitul anului 2008 a atins cota de 0,162. Fincombank a înregistrat o majorare cu 28.4% a rotației activelor, de la 0,139 la 0,178. Creșterea indicatorului respectiv cu 25.8% este înregistrată de Moldova Agroindbank, astfel încât nivelul acestuia la sfârșitul anului 2008 constituie 0,169.

În cazul Victoriabank are loc o creștere a indicatorului de la 0,143 la 0,158, cu 10.6%, același fenomen se observă și la Moldinconbank unde creșterea este de 23.0%, până la 0,161 la sfârșitul anului 2008.

Eximbank înregistrează o rată de 0,134 cu 17.6% mai mult decât în anul 2007, explicația se regăsește în viteza de creștere mai mare a activelor comparativ cu veniturile băncii, pe seama aporturilor suplimentare masive în capitalul social al băncii făcute de unicului său acționar Veneto Banca.

Tabelul 15. Top bănci după viteză de rotație a activelor

Poziția		Denumirea băncii	Viteza de Rotație a Activelor		Dinamica	
'08	'07		2008	2007	unități	%
1	3	Eurocreditbank	0.236	0.195	0.041	20.8%
2	2	Banca de Economii	0.189	0.206	-0.017	-8.5%
3	4	Unibank	0.182	0.171	0.011	6.6%
4	9	Fincombank	0.178	0.139	0.039	28.4%
5	1	Universalbank	0.174	0.217	-0.043	-19.6%
6	6	Banca Socială	0.171	0.157	0.014	9.0%
7	8	Energbank	0.170	0.141	0.029	20.8%
8	10	Moldova Agroindbank	0.169	0.134	0.035	25.8%
9	12	Investprivatbank	0.162	0.126	0.036	28.5%
10	11	Moldindconbank	0.161	0.131	0.030	23.0%
11	7	Victoriabank	0.158	0.143	0.015	10.6%
12	5	Mobiasbanca	0.147	0.162	-0.015	-9.4%
13	13	Eximbank	0.134	0.114	0.020	17.6%
14	n/a	Procreditbank	0.112	n/a	n/a	n/a
15	15	BCR	0.109	0.101	0.008	8.1%
16	14	Comerțbank	0.104	0.107	-0.003	-2.7%
Total			0.159	0.144	0.015	10.7%

Sursa: Datele băncilor comerciale